

Sygn. akt XVII AmC 5196/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Kulesza

Protokolant: sekretarz sądowy - Irmina Bartochowska

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2012 r., w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko Zakładowi (...) Sp. z o.o. z siedzibą w N.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

utrzymuje w mocy wyrok zaoczny z dnia 8 grudnia 2011 r.

SSO Hanna Kulesza

Sygn. Akt XVII AmC 5196/11

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 sierpnia 2011 r. powód – (...) z siedzibą w P., wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego o nazwie „Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków” stosowanego przez pozwanego – Zakład (...) Sp. z o.o. z siedzibą w N., o treści: „ **Przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody bądź ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane niezawinionymi przez Przedsiębiorstwo przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych** .” - zawartego w §11 Umowy.

W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powoda podniósł, iż zakwestionowana klauzula powinna zostać uznawana za niedozwoloną, gdyż przewiduje zbyt daleko idące wyłączenie z góry wszelkiej odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego wobec konsumentów.

W dniu 15 września 2011 r., do Sądu wpłynęła odpowiedź na pozew.

Zarządzeniem z dnia 8 grudnia 2011 r., w związku z tym, iż odpis odpowiedzi na pozew złożony przez pełnomocnika pozwanego nie został doręczony bezpośrednio stronie przeciwnej, na podstawie art. 479⁹ §1 k.p.c. Sąd zarządził zwrot w/w pisma.

W tym samym dniu, Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał w sprawie wyrok zaoczny, w którym uznał, iż zakwestionowane w pozwie postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego stanowi niedozwoloną klauzulę umowne i zakazał jej wykorzystywania w obrocie z konsumentami.

W dniu 29 grudnia 2011 r., do Sądu wpłynął sprzeciw od wyroku zaocznego, w którym pozwany Zakład (...) Sp. z o.o. z siedzibą w N. wniósł o uchylenie wyroku zaocznego, oddalenie powództwa w całości, zasądzenie kosztów od powoda na rzecz pozwanego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany podniósł, iż nie zgadza się ze stanowiskiem powoda, iż zakwestionowane postanowienie umowne jest niedozwolone. Pozwany wskazał, iż klauzula ta nie pozostaje w sprzeczności z bezwzględnie obowiązującymi przepisami w tym z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858). Zdaniem pozwanego z treści zakwestionowanej klauzuli wprost wynika, że chodzi tylko i wyłącznie o takie sytuacje ograniczenia lub wstrzymania dostaw wody lub wstrzymania odbioru ścieków, które są wywołane czynnikami niezawinionymi przez Przedsiębiorstwo.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany - Zakład (...) Sp. z o.o. z siedzibą w N. prowadzi działalność w zakresie dostaw i dystrybucji wody oraz odprowadzania ścieków.

W ramach prowadzonej działalności pozwany posługuje się w obrocie z konsumentami, wzorcem umowy o nazwie „Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków”, który w §11 zawiera zakwestionowane w pozwie postanowienie umowne o treści: „Przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody bądź ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane niezawinionymi przez Przedsiębiorstwo przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych.”

Bezspornym jest, iż pozwany w prowadzonej działalności gospodarczej wykorzystywał przytoczone w pozwie postanowienie umowne. Pozwany temu nie zaprzeczył. Nie zarzucił też niezgodności cytowanego postanowienia z treścią wzorca umownego. W związku z tym, okoliczności te należało uznać za przyznane w świetle art. 230 k.p.c.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 385¹ k.c., w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest to, czy zawarte we wzorach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Uznanie postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania w obrocie w kontaktach z konsumentami wymaga zatem spełnienia łącznie następujących przesłanek:

- postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem - zostało mu narzucone,
- nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami naruszając jednocześnie w sposób rażący jego interesy.

Sąd zważył, iż przedmiotowe postanowienie, jako pochodzące z wzorca umownego nie było indywidualnie uzgadniane z konsumentami a pozwany nie twierdził nawet, że postanowienie to zostało uzgodnione indywidualnie (art. 385¹ §3 i 4 kc).

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy również głównych świadczeń stron, którymi w niniejszym przypadku są – świadczenie usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków oraz - zapłata wynagrodzenia za te usługi .

Sporna klauzula dotyczy kwestii odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem kwestia, czy przedmiotowe postanowienie, kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

Przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest ich sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta – zachodzące łącznie. Przyjmuje się przy tym, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Dobre obyczaje” to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. „Interesy” konsumenta należy natomiast rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale też każdy inny wymierny interes jak np. zdrowie, czas zbędnie stracony, dezorganizacja czy też inne uciążliwości powstałe w związku z tak ukształtowanym postanowieniem.

Klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ §1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy – art. 385¹ §4 k.c. Aby obalić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k.c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385¹ §1 k.c. Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do uchylecia domniemania abuzywności.

W ocenie Sądu analizowany zapis wzorca umownego o treści „Przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody bądź ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane niezawinionymi przez Przedsiębiorstwo przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych.” stanowi niedozwolone postanowienie umowne o którym mowa w art. 385¹ §1 k.c. albowiem wyłącza odpowiedzialność pozwanego względem konsumentów z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania.

Zdaniem Sądu, pozwany, jak każdy przedsiębiorca oferujący swe usługi na rynku, zobowiązany jest także zorganizować by nie dopuścić do ograniczenia lub wstrzymania świadczonych usług. Zważyć przy tym należy, iż usługi świadczone przez stronę pozwaną należą do usług zaspokajających najważniejsze bytowe potrzeby konsumentów. Skoro zatem świadczenie usług przez pozwanego jest uzależnione od sprawnego działania zasilania energetycznego pozwany nie może przerzucać ryzyka prowadzonej działalności gospodarczej na słabszą stronę stosunku zobowiązaniowego, jaką są konsumenci, uchylając się od naprawienia szkody jaka z tego tytułu może powstać po stronie odbiorców. Takie ukształtowanie treści wzorca umowy narusza zasadę równości stron umowy poprzez realizowanie interesów tylko jednej strony tj. przedsiębiorcy z pokrzywdzeniem konsumenta, co należy ocenić jako działanie sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszające interesy konsumentów.

Sąd zważył zatem, iż sporny zapis wzorca umowy spełnia przesłanki niedozwolonego postanowienia umownego , o którym mowa w art. 385³ pkt 2 k.c., stanowiącym , że : „w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania”.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd Ochrony konkurencji i Konsumentów stwierdził , że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego kształtuje prawa konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami , rażąco naruszając jego interesy , a zatem stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art.385 ¹§1 k.c. i na podstawie art. 347 kpc utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny z dnia 8 grudnia 2011 r. i orzeczony w nim w oparciu o art. 479⁴²k.p.c. zakaz stosowania obrotu z konsumentami wskazanego w petitum postanowienia.

Koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu zgodnie z art. 348 kpc obciążają stronę pozwaną.

W wyroku zaocznym o kosztach postępowania w zakresie kosztów zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 §1 k.p.c. a opublikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono zgodnie z art. 479⁴⁴ k.p.c.

/-/ SSO Hanna Kulesza